

ЛУИС ПАДЖЕТ EX MACHINA

Превод от английски: Емануел Икономов, —

chitanka.info

Зад псевдонима Луис Паджет стоят двама души: големият американски писател фантаст Хенри Кътнър (1914–1958) и неговата съпруга Катерин Лусил Мур (1911–1985). През 1940-те встъпват в брак и започват да творят заедно, подписвайки произведенията си с псевдонима Луис Паджет. Автор на стотици НФ разкази и новели, Хенри Кътнър и до днес е смятан за един от най-талантливите и многостранни писатели в жанра. Влиянието му върху младите автори е огромно. Самият Рей Бредбъри започва кариерата си под силното въздействие на творбите на Кътнър. Някои от тях са екранизирани, като най-популярен е филмът „Д-р Циклоп“ (1940) — първият цветен НФ филм, снет на системата „Техниколор“.

— Идеята ми дойде от една бутилка с етикет „ИЗПИЙ МЕ“ — рече тъжно Голегър. — Аз съм изобретател само когато съм пиян. Представа си нямам по какво се различават електронът и електродът, освен по това, че първият е невидим. Все пак има моменти, когато знам разликата, но все ги бъркам. Семантиката ми създава проблеми.

— Проблемът ти е, че си пияница — каза прозрачният робот, като кръстоса краката си с леко поскърцване. Голегър се засегна.

— Съвсем не съм пияница. Чувствам се добре като пия. Обърквам се само през периодите, когато съм трезвен. Тогава страдам от технически махмурлук. Воднистата течност в очите ми изтича чрез осмоза. Не е ли така?

— Не е — отвърна роботът, чието име бе Джо. — Ти плачеш, това е всичко. И нима ме включи, просто за да имат слушател? В момента съм зает.

— С какво си зает?

— Анализирам философията като явление само по себе си. Колкото и да сте ужасни, вие хората, понякога имате блестящи идеи. Ясната логическа мисъл на чистата философия е прозрение за мен.

Голегър каза нещо за някакъв твърд пламък, подобен на скъпоценен камък. Все още го избиваше на плач, което му напомни за бутилката с етикет „ИЗПИЙ МЕ“. Тя пък го подсети за машината за напитки до дивана. Голегър сковано придвижи дългото си тяло през лабораторията, заобикаляйки три обемисти предмета. Те биха могли да бъдат динамомоторите Абсурдко и Мехурко, ако на това не противоречеше фактът, че бяха три на брой. Това откритие проблесна твърде слабо в съзнанието на Голегър. Тъй като едното динамо го гледаше, той побърза да извърне очи, отпусна се на дивана и натисна няколко бутона. След като нищо не потече по тръбата към пресъхналата му уста, той отстрани мундщука, огледа го отчаяно и поръча на Джо да му донесе бира.

Чашата бе пълна догоре, когато я повдигна към устните си. Но преди да отпие от нея, тя вече бе празна.

— Много странно — рече Голегър. — Чувствам се като Тантал^[1].

— Някой ти изпива бирата — обясни Джо. — А сега ме остави на мира. Мисля, че ще мога да се възхищавам на бароковата си красота много повече, след като усвоя основните философски принципи.

— Без съмнение — каза Голегър. — Дръпни се от това огледало. Кой ми изпива бирата? Някое малко зелено човече?

— Едно дребно кафяво животно — поясни тайнствено Джо и отново се обърна към огледалото, като остави Голегър да го наблюдава с омраза. Имаше моменти, в които на мистър Голъуей Голегър ужасно му се искаше да завърже здраво Джо под постоянна струйка солна киселина. Вместо това той се опита да гаврътне друга бира, но все така без успех.

Обзет от внезапна ярост, Голегър стана и напълни чашата си с газирана вода. Дребното кафяво животно явно обичаше такива течности не повече от самия него. Във всеки случай водата не изчезна загадъчно. Като изпитваше вече по-слаба жажда, но по-силно от когато и да е било смущение, Голегър обиколи третото динамо с яркосините очи и мрачно огледа оборудването, разпръснато в безпорядък върху работната маса. Имаше бутилки, пълни със съмнителни течности, очевидно неалкохолни, но от етикетите им се разбираше малко или почти нищо. Подсъзнателният двойник на Голегър, освободен от алкохола предишната вечер, ги бе маркирал за по-лесно разпознаване. Но тъй като „истинският“ Голегър, въпреки че бе първокласен техник, виждаше света през силно късогледни очи, етикетите не помагаша особено. На единия пишеше „САМО ЗА ЗАЙЦИ“, друг питаше „ЗАЩО НЕ?“, а трети гласеше „КОЛЕДНА НОЩ“.

Имаше също и някаква сложна машинария от тръби, зъбни колела, лостове и електрически крушки, свързани с контакта.

— Cogito, ergo sum^[2] — промърмори тихо Джо. — Когато наоколо няма никой на квад... Не. Хм.

— Какво е това дребно кафяво животно? — искаше да знае Голегър. — То съществува ли в действителност или е просто плод на въображението?

— Какво е действителност? — запита Джо, като още повече обърка проблема. — Все още не съм си отговорил задоволително на този въпрос.

— Задоволително ли?! — сопна се Голегър. — Събуждам се махмурлия на десета степен и не мога да пийна нищо. А ти ми разправяш измислици за някакви дребни кафяви животни, които ми крадат пиенето. После ми цитираш разни остарели философски

разбирания. Само ако хвана онзи лост там, много скоро няма нито да съществуаш, нито да мислиш.

Джо любезно отстъпи.

— Това е дребно същество, което се движи изключително бързо. Толкова бързо, че човек не може да го види.

— А ти как го виждаш?

— Не го виждам. Аз го варорирам — рече Джо, който разполагаше с повече от петте сетива, присъщи на хората.

— Къде е сега?

— Излезе преди известно време.

— Добре... — Голегър не намираше подходящите думи. — Нещо трябва да се е случило снощи.

— Естествено — съгласи се Джо. — Но ти ме изключи, когато влезе грозният човек с ушите.

— Това си го спомням. Ти си биеше пластмасовите галоши... Какъв човек?

— Онзи, грозният. Ти каза също на дядо си да излезе да се поразходи, но не можа да го накараш да пусне бутилката.

— Дядо. Ъ. О-о. Къде е той?

— Може би се е върнал в Мейн — предположи Джо. — Той постоянно заплашваше, че ще го направи.

— Той никога не си тръгва, преди да е изпил цялата изба — каза Голегър. Сетне настрои аудиосистемата и включи всички стаи в къщата. Но отговорът не дойде. Тогава Голегър тръгна да го търси. От дядото нямаше и следа.

Върна се в лабораторията, опитвайки се да не обръща внимание на третото динамо с големите сини очи, и безнадеждно огледа още веднъж работната си маса. Като позираше пред огледалото, Джо твърдеше, че вярва в основните философски принципи на интелектуализма. Освен това, добави той, след като явно разсъдъкът на Голегър временно отсъства, може би ще е добре да се включи прожекционният апарат и да се види какво се е случило предишната вечер.

Това изглеждаше разумно. Преди известно време, осъзнавайки, че трезвият Голегър никога не си спомня приключенията на пияния Голегър, той бе инсталирал аудио-визуално приспособление в лабораторията, което бе хитроумно настроено само да се включва

всеки път, когато обстоятелствата го изискваха. Голегър вече не бе съвсем сигурен на какъв принцип работи то, но знаеше, че може да прави фантастични кръвни проби за алкохол на създателя си и да започва да записва от мига, когато процентът ставаше достатъчно висок. В момента машината бе покрита с чаршаф. Голегър го махна и разви платното на един екран. После седна да гледа и слуша какво се бе случило предишната вечер.

---

[1] Тантал — син на Зевс, наказан от боговете да стои до шия във вода и да изгаря от жажда, без да може да я утоли. (Бел.прев.) ↑

[2] Мисля, следователно съществувам. (Декарт) (Бел.прев.) ↑

* * *

Джо стоеше изключен в единия ъгъл, вероятно размишлявайки. Дядото, съсухрено дребно човече с остър нос и брадичка, открояващи се върху сърдитото кафяво лице, седеше на един стол, прегърнал бутилка. Голегър измъкна измежду устните си мундщука на машината за напитки, явно току-що заредил се достатъчно, за да се включи записващото устройство.

Слаб мъж на средна възраст, с големи уши и нетърпеливо изражение, нервничеше на ръба на допустимото, като наблюдаваше Голегър.

— Ама че глупости — каза с писклив глас дядото. — Когато бях дете, ходехме на лов и убивахме гризлитата с голи ръце. Нямахе такива новоизлюпени...

— Дядо — срязва го Голегър, — млъкни. Не си толкова стар. А освен това си лъжец.

— Спомням си, че веднъж отидох в гората и едно гризли изскочи насреща ми. Нямах пушка. Добре, ще ви кажа. Просто бръкнах в устата му...

— Бутилката ти е празна — рече хитро Голегър и настана пауза, докато дядото учудено провери това. Тя не бе празна.

— Препоръчаха ви горещо — рече нетърпеливият мъж. — Надявам се, че ще можете да ми помогнете. Съдружникът ми и аз сме почти на края на силите си.

Голегър го погледна озадачено.

— Имате съдружник? Кой е той? А във връзка с това, кой сте вие?

Настъпи мъртва тишина, докато нетърпеливият човек се бореше с изненадата. Дядото остави бутилката си и каза:

— Не беше празна, но сега вече е. Къде има друга?

— Мистър Голегър — рече тихо мъжът като премигна, — нищо не разбирам. Обсъждахме...

— Знам. Съжалявам — отвърна Голегър. — Проблемът е, че не мога да се справям с технически проблеми, докато... ъ... не бъда стимулиран. Тогава съм гений. Но ужасно забравям. Сигурен съм, че

мога да реша проблема ви, но факт е, че съм забравил какъв е той. Предлагам ви да започнете отначало. Кой сте вие и дали ли сте ми вече пари?

— Казвам се Джонас Хардинг — започна нетърпеливият мъж. — В джоба си имам петдесет хиляди кредита, но все още не сме се споразумели.

— Тогава ми ги дайте и ще се споразумеем — каза Голегър със зле прикрита алчност. — Имам нужда от пари.

— Наистина имаш — намеси се дядото, като търсеше нова бутилка. — В банката си толкова на червено, че заключват вратите, когато те видят да идваш. Искам да пия.

— Опитай от машината — предложи му Голегър. — А сега, мистър Хардинг...

— Искам бутилка. Нямам й вяра на тази твоя браква.

Хардинг, въпреки цялото си нетърпение, не можа да скрие нарастващия си скептицизъм.

— Колкото до парите — каза той, — мисля, че може би ще е по-добре най-напред да си поговорим малко. Препоръчаха ви много горещо, но може би днес не сте във форма.

— Напротив, обаче...

— Защо трябва да ви давам парите, преди да сме се споразумели? — възпротиви се Хардинг. — Особено след като сте забравили кой съм и какво искам.

Голегър въздъхна и се предаде.

— Добре. Кажете ми кой сте и какво желаете. Искам да кажа...

— Ще си отида у дома — заплаши дядото. — Къде има бутилка?

— Вижте, мистър Голегър — рече отчаяно Хардинг, — всичко си има граници. Идвам тук и този ваш робот ме обижда. Дядо ви настоява да пийна с него и почти ме отравя...

— Аз съм откърмен с такава ракия — промърмори дядото. — А младите сополанковци не могат да я пият.

— Нека тогава да обсъдим проблема — умно отклони темата Голегър. — Започвам да се чувствам добре. Просто ще се отпусна тук върху дивана, а вие може да ми разкажете всичко. — Той се излегна и засмука лениво мундщука на машината за напитки, през който потече джин. Дядото изруга.

— Сега — рече Голегър — ми разкажете всичко отначало.

Хардинг въздъхна слабо.

— Добре. Аз и съдружникът ми притежаваме фирмата „Адренал“. Извършваме услуги. Луксозни услуги, в съответствие с модата на деня. Както вече ви казах...

— Всичко съм забравил — промълви Голегър. — Трябваше да направите копие с индиго. Какво извършвате значи? Представих си невероятна картина, в която строите малки сглобяеми къщички върху чифт бъбреци, но знам, че трябва да съм сгрешил.

— Точно така — отсече Хардинг. — Ето ви второто копие. Работата ни е да повдигаме нивото на адреналина. Днес хората живеят спокоен и сигурен живот...

— Ха! — горчиво се намеси Голегър.

— ... което се постига със системите за сигурност, напредъка в медицината и цялостното структуриране на обществения живот. Обаче надбъбречните жлези имат жизненоважна функция, необходима за поддържане на здравето на нормалния човек. — Хардинг явно се бе впуснал в добре познат търговски брътвеж. — Преди хилядолетия сме живели в пещери и когато от джунглата е изскачал саблезъб тигър, жлезите, произвеждащи адреналин, или с други думи надбъбречните жлези, мигновено са реагирали, като са заливали кръвната ни система с този хормон. Следвало е незабавно действие — било то атака или бягство, — а такива периодически инжекции на адреналин в кръвта са поддържали във форма цялото тяло. Да не споменаваме психологическите предимства. Човекът е животно, което обича да се съревновава. Сега губи този си инстинкт, но той може да бъде подсилен чрез изкуствено стимулиране на надбъбречната жлеза.

— Ще пийнете ли? — обади се с надежда дядото, въпреки че не разбираше нищо от обясненията на Хардинг.

Лицето на Хардинг се изкриви. Той се наведе напред, за да каже поверително:

— Романтика. Това е отговорът. Предлагаме приключения. Безопасни, вълнуващи, драматични, възбуждащи, романтични приключения на уморения съвременен мъж или жена. Не косвеното, незадоволително възбуждане от телевизията, а истинско. Фирмата „Адренал“ ви предлага приключения и едновременно с това подобряване както на физическото, така и на психическото ви здраве. Трябва да сте виждали рекламите пи: „Скучате ли? Уморени ли сте?

Опитайте Лова и ще се върнете освежени, щастливи и здрави, готови да покорите света!“

— Лова ли?

— Той е най-търсената ни услуга — обясни Хардинг, като изпадна в още по-голям професионален ентузиазъм. — Наистина това не е ново. Някога туристическите бюра рекламираха вълнуващия лов на тигри в Мексико...

— В Мексико няма тигри — рече дядото. — Бил съм там. Предупреждавам ви, че ако не ми намерите бутилка, веднага се връщам в Мейн.

Но Голегър се концентрираше върху проблема.

— Не разбирам за какво съм ви необходим тогава. Не мога да ви доставя тигри.

— Мексиканският тигър в действителност бе само един представител на семейство котки. Пума, ако не се лъжа. Разполагахме със специални резервати из целия свят, доста скъпи за създаване и поддържане, и в тях провеждахме Лова, като предварително планирахме с голямо внимание всяка подробност. Опасността трябваше да бъде минимална — на практика, отстранена напълно. Но имавме нужда от някаква илюзия за опасност, която да действа възбуждащо на клиента. Опитавме се да дресиране животните така, че да спират, преди да наранят някого, но... това не бе съвсем успешно. Загубихме неколцина клиенти, принуден съм да призная със съжаление. Инвестицията бе огромна, така че трябва да си възвърнем парите. Открихме обаче, че не можем да използваме тигри, нито каквито и да са други по-едри хищници. Просто не е безопасно. И в същото време трябва да съществува илюзията за опасност! Проблемът е, че се превръщаме в клуб за стрелба по подвижна цел от сигурно място. А в това преживяване няма нищо страшно, нищо вълнуващо за участниците.

— Искате ли да се позабавлявате, а? — предложи дядото. — Елате с мене в Мейн и ще ви покажа как се ловува наистина. В планините все още има мечки.

— Започвам да разбирам — рече Голегър. — Но колкото до личното преживяване... чудя се. Какво е определението за опасност в такъв случай?

— Опасност има, когато нещо се опитва да те хапне — поясни дядото. — Неизвестното, чуждото също е опасно, защото не го разбираме. Това е причината историите за призраци винаги да са търсени. Рев в тъмното е по-страшен от тигър на дневна светлина.

— Разбирам ви — кимна Хардинг. — Но има и други фактори. Играта не бива да бъде прекалено проста. Да хванеш заек е лесна работа. Освен това, естествено, предоставяме на клиентите си най-модерните оръжия.

— Защо?

— За гарантиране на собствената им сигурност. Проблемът е, че с тези оръжия, скенери и анализатори на миризми, който и да е глупак може да проследи и убие всяко животно. Няма възбуда освен ако звярът не е тигър-убиец, но това пък е твърде страшно за клиентите ни!

— Тогава какво искате?

— Не знам точно — отвърна Хардинг колебливо. — Може би ново животно. Такова, което да отговаря на изискванията на фирмата „Адренал“. Но не съм много сигурен в отговора, иначе нямаше да се обърна към вас.

— Новите животни не се появяват току-така от въздуха — каза Голегър.

— А откъде тогава?

— Чудя се. От други планети? От други сектори на времето? От други измерения на вероятностите? Веднъж хванах някакви странни животинки — либлии, след като бях настроил апаратурата за някаква бъдеща ера на Марс. Но те няма да свършат работа.

— Тогава от други планети?

Голегър стана и се отправи към работната си маса. Започна да свързва зъбни колела и тръбички.

— Хрумна ми нещо. Латентните фактори, унаследени от човешкия мозък... Моите скрити възможности се възвръщат към живот. Нека да видим. Може би...

Изпод ръцете му започна да се оформя някакво устройство. Голегър бе напълно зает с него. После изруга, бутна го настрана и седна пак до машината за напитки. Дядото вече се бе опитал да я използва, но се бе задавил още на първата глътка джин. Заплашваше,

че ще си отиде и ще вземе Хардинг със себе си, за да му покаже истински лов.

Голегър избута стареца от дивана.

— Вижте, мистър Хардинг — рече той. — Ще го имате утре. Трябва да си помисля още...

— Искате да кажете да си пийнете — поправи го Хардинг, като извади пачка банкноти. — Много съм слушал за вас, мистър Голегър. Никога не работите освен когато сте притиснат. Необходимо е да ви се постави краен срок, иначе няма да направите нищо. Добре. Виждате ли това? Петдесет хиляди кредита. — Той погледна ръчния си часовник. — Давам ви един час. Ако дотогава не решите проблема ми, губите сделката.

Голегър подскочи от дивана като ужилен.

— Та това е смешно. Един час не е достатъчен...

— Аз съм последователен човек — каза Хардинг твърдо. — Но вие не сте. Знам предостатъчно за вас, за да ми е ясно, че е така. Мога да намеря други специалисти и изобретатели, както ви е известно. Един час! Или ще изляза от тази врата, като отнеса петдесетте хиляди със себе си!

Голегър погледна алчно парите. Отпи набързо, тихо изруга и се върна към устройството си. Този път, без да прекъсва работа.

След известно време от масата блесна лъч. Той уцели Голегър в окото и го накара да извика от болка, отдръпвайки се назад.

— Добре ли сте? — попита Хардинг, като скочи на крака.

— Разбира се — изръмжа Голегър и дръпна прекъсвача. — Мисля, че се получава. Тази светлина... ох. Изгори ми очите. — Той премига и потекоха сълзи. После се запъти към машината за напитки.

След като отпи мъжки, Голегър се обърна към Хардинг.

— По следите съм на това, което искате. Обаче не знам колко време ще ми е необходимо. — Той се намръщи. — Дядо, ти ли му смени настройката?

— Не знам. Натиснах няколко бутона.

— Така си и мислех. Това не е джин. Ууу!

— Опари те, а? — рече дядото, чийто интерес се събуди и той се приближи да опита отново машината за напитки.

— Никак — сопна му се Голегър, като се дотътри на колене до аудио-визуалната система. — Какво е това? Шпионирате ме, така ли? В

тази къща знаем как да се справяме с шпионите, мръсни предатели. —
Говорейки така, той се изправи на крака, грабна един чаршаф и покри
с него камерата.

На това място екранът съвсем естествено стана бял.

* * *

— Всеки път надхитрям сам себе си много успешно — забеляза Голегър като стана, за да изключи прожекционния апарат. — Усложнявам си живота да направя тази апаратура, след което я обезвреждам, тъкмо когато започва да става интересно. Сега знам по-малко, отколкото преди, защото имам повече неизвестни.

— Хората могат да опознаят същността на нещата — промълви Джо.

— Това схващане е важно — съгласи се Голегър. — Гърците са го открили обаче преди доста време. Съвсем скоро, ако продължаваш да мислиш усилено, ще стигнеш до великото откритие, че две и две прави четири.

— Бъди спокоен, грозни човече — рече Джо. — Сега се занимавам с абстракциите. Отвори вратата и ме остави на мира.

— Вратата ли? Защо? Звънецът не звъни.

— Ще звънне — обясни Джо. — Ето!

— Посетители толкова рано сутрин — въздъхна Голегър. — Все пак може би е дядо. — Той натисна един бутон и се вгледа в екрана, вграден във вратата, но не успя да разпознае лицето с хлътнали бузи и дебели вежди. — Добре — рече, — влезте и следвайте стрелките. — После жадно се извърна към машината за напитки, преди да си спомни за Танталовите си мъки.

Човекът с изпитото лице влезе в стаята.

— Побързайте — посъветва го Голегър. — Преследва ме някакво дребно кафяво животно, което ми изпива всичкото пиене. Имам и ред други проблеми, но дребното кафяво животно е най-страшният от тях. Ако не си пийна, ще умра. Така че кажете ми какво желаете и ме оставете да решавам сам проблемите си. Не ви дължа пари, нали?

— Зависи — отвърна новодошлият със силен шотландски акцент. — Казвам се Мърдок Маккензи и предполагам, че вие сте мистър Голегър. Не изглеждате много благонадежден. Къде е съдружникът ми и къде са петдесетте хиляди кредита, които той носеше?

Голегър се замисли.

— Съдружникът ви, а? Чудя се дали нямате предвид Джонас Хардинг?

— Именно него. Той е съдружникът ми във фирмата „Адренал“.

— Не съм го виждал...

Верен на привычката си да прави уместни забележки, Джо се обади:

— Грозният човек с големите уши. Толкова бе противен.

— Мно-о-го точно — кимна Маккензи. — Виждам, че използвате минало време или по-скоро тази огромна дрънкаща машина го използва. Да не би случайно да сте убили съдружника ми и да сте се отървали от тялото му посредством някое от научните ви приспособления?

— Чакайте, чакайте — каза Голегър. — Откъде ви хрумна такова нещо? Нима съм белязан като Каин върху челото или какво? Защо ще стигате до подобно заключение? Вие сте луд.

Маккензи потри дългата си брадичка и изгледа Голегър изпод рунтавите си сиви вежди.

— Знам, че загубата не би била голяма — призна си той. — Джонас не ми е от особена полза в работата. Прекалено методичен е. Но в него имаше петдесет хиляди кредита, когато дойде тук снощи. Остава и въпросът за тялото. Застраховката му е наистина огромна. Между нас казано, мистър Голегър, ако сте убили злочестия ми съдружник и сте прибрали петдесетте хиляди, няма да ви дам под съд. Дори бих се съгласил да ви оставя да се измъкнете с... да кажем... десет хиляди, в случай, че ми дадете останалите. Но не и преди да ми представите явно доказателство за смъртта на Джонас, което да задоволи застрахователните агенти.

— Каква логика — възхити се Джо. — Каква красива логика. Странно е, че такава логика може да се крие в такова непрозрачно чудовище.

— Бих изглеждал още по-чудовищен, приятелю, ако имах прозрачна кожа като своята — рече Маккензи — и ако анатомическите атласи са точни. Но сега обсъждаме въпроса за тялото на съдружника ми.

— Това е невероятно — извика Голегър. — Вие, изглежда, сте готов да укриете престъпление или нещо такова.

— Значи потвърждавате обвинението.

— Ни най-малко! Вие сте прекалено уверен в себе си, мистър Маккензи. Бих се обзаложил, че вие сам сте убили Хардинг и сега се опитвате да прехвърлите вината върху мене. Откъде знаете, че е мъртъв?

— Съгласен съм, че това изисква известно обяснение — каза Маккензи. — Джонас бе последователен човек. Наистина не помня да е пропускал среща по една или друга причина. Той имаше една среща снощи, както и друга тази сутрин с мене. Освен това носеше петдесет хиляди кредита със себе си, когато дойде да ви види вчера вечерта.

— Откъде знаете, че е дошъл тук?

— Аз го докарах с моя въздухолет. Оставих го пред вратата ви и го видях да влиза.

— Добре, не сте го видели да излиза, но той излезе — рече Голегър.

Маккензи невъзмутимо продължи да изброява.

— Тази сутрин проверих досието ви, мистър Голегър, и то не е от добрите. Неуравновесен е най-малкото, което може да се каже за вас. Били сте забъркан в разни тъмни сделки и обвиняван за престъпления в миналото. Нищо не е било доказано, но вие сте ловък, предполагам. Полицията ще се съгласи с това.

— Те не могат да докажат нищо. Вероятно Хардинг си е у дома в леглото.

— Не е. Петдесет хиляди кредита са доста пари. А застраховката на съдружника ми възлиза на много повече от това. Работата ни ще закъса страшно, ако Джонас остане да се води като изчезнал. И тогава ще има следствие срещу вас. А то ще струва пари.

— Не съм убивал съдружника ви!

— Аха — усмихна се Маккензи. — Все пак, ако успея да докажа, че сте го убили, това ще доведе до същия резултат, което ще е от значителна изгода за мен. Виждате положението си, мистър Голегър. Защо не си признаете и не ми кажете какво сте направил с тялото, като така ще се измъкнете с пет хиляди кредита.

— Преди малко казахте десет хиляди.

— Вие сте луд — рече твърдо Маккензи. — Не съм казвал нищо подобно. Най-малкото не може да докажете, че е така.

— Добре — отвърна Голегър, — нека пийнем и да го обсъдим. — Беше му хрумнала нова идея.

— Великолепно предложение.

Голегър намери две чаши и включи машината за напитки. Напълни ги и предложи едната на Маккензи, но мъжът поклати глава и се пресегна за другата чаша.

— Може би е отрова — каза той загадъчно. — Лицето ви не предразполага към доверие.

Голегър не му обърна внимание. Надяваше се, че при наличието на две чаши тайнственото дребно кафяво животно ще достигне границата на възможностите си. Опита се да гаврътне уискито бързо, но само една мъчителна капка изгори езика му. Чашата бе празна. Той я свали и погледна към Маккензи.

— Евтин номер — отбеляза Маккензи, като остави собствената си чаша върху работната маса. — Не ми е притрябвало вашето уиски, разбирате. Но как успяхте да го накарате да изчезне ей така?

Побеснял от отчаяние, Голегър изръмжа през зъби:

— Аз съм магьосник. Продам съм душата си на дявола. За два цента ще ви накарам и вас да изчезнете.

Маккензи повдигна рамене.

— Не съм обезпокоен. Ако можете, щяхте да сте го направили вече. Колкото до магьосничеството, съвсем не се отнасям скептично, особено след като видях онова чудовище да клечи там. — Той посочи третото динамо, което не бе никакво динамо.

— Какво? Искате да кажете, че и вие го виждате?

— Виждам повече, отколкото си мислите, мистър Голегър — отговори мрачно Маккензи. — А сега ще извикам полицията.

— Почакайте за момент. Няма да спечелите нищо по този начин...

— Няма да спечеля нищо и от приказките си с вас. След като сте упорит, ще ви предам на полицията. Ако те успеят да докажат, че Джонас е мъртъв, аз поне ще получа застраховката му.

— Изчакайте само за миг — рече Голегър. — Съдружникът ви наистина дойде тук. Искаше да му реша някакъв проблем.

— А. И решихте ли го?

— Н-не. Най-малкото...

— Тогава не мога да извлека никаква полза от вас — каза твърдо Маккензи и се обърна към вратата. — Мно-о-го скоро ще се видим пак.

Посетителят си тръгна. Голегър се отпусна изнемощял на дивана и се замисли. После вдигна очи и се вгледа в третото динамо.

Значи не бе халюцинация, както бе решил най-напред. Нито бе истинско динамо. Предметът бе тумбест и безформен, подобен на срязана пирамида, започнала да се стопява. Две големи сини очи — ахати или боядисан метал — го наблюдаваха. Не можеше да бъде сигурен. На височина бе около метър, а почти толкова бе и диаметърът на основата му.

— Джо — рече Голегър, — защо не ми каза за това нещо?

— Мислех, че си го видял — отвърна Джо.

— Видях го, но... какво е това?

— Нямам ни най-малка представа.

— Откъде се появи тук?

— Само твоят подсъзнателен двойник знае какво си правил снощи — обясни Джо. — Може би дядо ти и Джонас Хардинг знаят, но явно те не са наоколо.

Голегър отиде до видеотелефона и позвъни в Мейн.

— Дядо може да си е отишъл у дома. Малко вероятно е да е взел Хардинг със себе си, но не бива да пропуснем и тази възможност. Аз ще проверя за всеки случай. Поне едно нещо да е наред — очите ми спряха да сълзят. Какво бе онова устройство, което направих снощи? — Той се отправи към работната маса и разгледа загадъчното приспособление. — Питам се защо съм сложил обувалка в този механизъм?

— Ако поддържаше необходимия запас от материали тук, Голегър Плюс нямаше да прибягва към подръчни средства — каза Джо строго.

— Ъ. Бих могъл да се напия и да оставя подсъзнателния ми двойник да поеме нещата... Не, не мога. Джо, не мога да пия вече! Осъден съм само на вода отсега нататък!

— Чудя се дали Далтон не е бил прав в крайна сметка?

— Трябва ли да ококорваш така очи? — изръмжа Голегър. — Имам нужда от помощ!

— Няма да я получиш от мен — рече Джо. — Проблемът е изключително прост, ако се замислиш над него.

— Прост, така ли? Тогава да предположим, че ми кажеш отговора!

— Искам да съм сигурен в една определена философска идея най-напред.

— Ще имаш време колкото си искаш. Докато гния в затвора, ще можеш да прекарваш свободните си часове в обмисляне на абстракциите. Дай ми една бира! Не, няма нужда. Така и така не мога да я изпия. На какво прилича това дребно кафяво животно?

— О, използвай главата си — отвърна Джо.

— Така, както я чувствам, бих могъл да я използвам за котва — измърмори Голегър. — Ти знаеш всички отговори. Защо не ми ги кажеш, вместо да бърбориш?

— Хората могат да опознаят същността на нещата — отговори Джо. — Днес е логическото следствие от вчера. Очевидно си решил проблема, който ти е поставила фирмата „Адренал“.

— Какво? О, разбирам. Хардинг искаше някакво ново животно или нещо такова.

— Добре.

— Имам две животни — рече Голегър. — Дребният кафяв невидим алкохолик и синеокото същество, което седи на пода. О-хо! Откъде съм ги взел? От друго измерение?

— Откъде да знам? Ти си ги взел.

— Бих казал, че съм аз — съгласи се Голегър. — Може би съм направил машина, която ги е измъкнала от някой друг свят. И може би дядо и Хардинг са именно на този свят сега! Нещо като обмен на пленници. Не знам. Хардинг искаше безопасни зверове, които да се измъкват дотолкова, че да представляват интерес за ловците. Но къде тук е елементът на опасност? — Той преглътна. — Да приемем, че самият извънземен произход на съществата създава тази илюзия. Както и да е, аз треперя.

— Въвеждането на адреналин в кръвоносната система дава тонус на цялото тяло — каза Джо самодоволно.

— Значи аз хванах или се сдобих по някакъв начин с тези зверове, явно за да реша проблема на Хардинг... М-м — Голегър отиде и застана пред безформеното синеоко същество. — Ей, ти — рече той.

Отговор не последва. Безизразните сини очи продължаваха да гледат в нищото. Голегър се опита да бръкне с пръст в едното от тях. Нищо не се случи. Окото бе неподвижно и твърдо като стъкло. Голегър докосна синкавата гладка кожа на тялото. Приличаше на метал. Като

потисна леката си паника, той се опита да повдигне животното от пода, но това изобщо не му се отдаде. То или бе неимоверно тежко, или имаше нещо като вендузи на долната си страна.

— Очи — каза Голегър. — Никакви други видими сетивни органи. Не е това, което искаше Хардинг.

— Мисля, че е по-умно от костенурка — предположи Джо.

— Костенурка ли? О, като броненосец е. Точно така. Това е проблемът, нали? Как можеш да убиеш или да хванеш... звяр като този? Външната му обвивка е доста твърда, не можеш да го поместиш — това е, Джо. Не е необходимо жертвата да се спасява с бягство или борба. Костенурката не го прави. А баракудата може да си счупи зъбите, опитвайки се да я изяде. Това ще е идеалната плячка за мързеливия интелектуалец, който иска преживяване. Но какво става с адреналина?

Джо не отговори. Голегър се замисли, а после се зае да изпробва различни реактиви и инструменти. Опита с диамантено свредло. Опита с киселини. Опита по всички начини, които можеше да измисли, за да предизвика реакция у синеокото същество. След около час свирепите му ругатни бяха прекъснати от една забележка на работа.

— Добре, какво ще кажеш за адреналина? — иронично запита Джо.

— Млъкни! — изрева Голегър. — Това нещо просто си седи и ме гледа! Адрен... Какво?

— Ядът, както и страхът, стимулира надбъбречните жлези, както знаеш. Предполагам, че всеки човек би се разярил от продължителната пасивна съпротива.

— Точно така — каза потният Голегър, като ритна за последно съществото и се запъти към дивана. — Ако се увеличи достатъчно коефициентът на досада, страхът може да се замени с гняв. Но в случая с дребното кафяво животно? То не ме дразни.

— Пийни си нещо — предложи Джо.

— Добре. Каквото и да е това същество-алкохолик, то ме дразни! Ти каза, че то се движи толкова бързо, че не мога да го видя. Тогава как мога да го хвана?

— Несъмнено има методи.

— То е толкова неуловимо, колкото другото същество е неуязвимо. Мога ли да го обезвредя като го напия?

— Метаболизъм.

— Изгаря толкова бързо горивото, че не може да се напие? Вероятно. Но му е необходима и доста храна.

— Поглеждал ли си скоро в кухнята? — попита Джо. Като му се привиждаше опустошен килер, Голегър се изправи. Спря се за момент до синеокия обект.

— Този пък няма метаболизъм, за който да говорим. Но трябва да се храни, предполагам. Обаче какво яде? Въздух? Възможно е.

Звънецът на вратата иззвъня.

— Сега пък какво? — изсумтя той и пусна госта.

В стаята влезе човек с червендалесто лице и войнствено изражение. Той каза на Голегър, че е под временен арест и извика екипа си, за да започне незабавно претърсване на къщата.

— Маккензи ви е изпратил предполагам? — рече Голегър.

— Точно така. Името ми е Джонсън. От Отдела за недоказано насилие. Искате ли да се свържете с адвокатата си?

— Да — отвърна Голегър, като се хвана за тази възможност. Обади се по видеотелефона на един адвокат, когото познаваше, и започна да описва проблемите си. Но адвокатът го прекъсна.

— Съжалявам. Но не работя гратис. Знаеш цените ми.

— Кой е казвал нещо за гратис?

— Последният ти чек бе върнат вчера. Този път плащането или ще е в брой, или не ме търси.

— Аз... почакай! Току-що завърших работата по един договор, който се плаща добре. Ще имам парите, които искаш...

— Ще ти бъда адвокат, когато видя цвета на банкнотите — отговори недружелюбният глас и екранът угасна. Детективът Джонсън потупа Голегър по рамото.

— Значи си на червено в банката, а? Имал си нужда от пари?

— Това не е тайна. Но тъкмо в момента не съм банкрутирал. Свърших една...

— Работа. Да, това също го чух. Така че изведнъж си забогатял. И колко ще получиш за работата си? Няма да са случайно петдесет хиляди кредита, нали?

Голегър пое дълбоко въздух.

— Няма да кажа нито дума — рече той и се върна на дивана, като се опита да не обръща внимание на хората от Отдела, които

претърсваха лабораторията. Имаше нужда от адвокат. Имаше страшна нужда. Но не можеше да си го наеме без пари. Ако обаче се видеше с Маккензи... по видеотелефона. Свърза се. Маккензи изглеждаше весел.

— Здравейте — каза той. — Виждам, че полицията е пристигнала.

— Слушайте — започна Голегър, — работата, която ми даде съдружникът ви... Реших проблема ви. Имам това, което искате.

— Тялото на Джонас ли искате да кажете? — Маккензи сякаш се зарадва.

— Не! Животните, които искахте! Идеалната плячка!

— О-о. Добре. Защо не се обадохте по-рано?

— Елате тук и кажете на полицията да се прибере! — настояваше Голегър. — Намерил съм ви идеалните животни за вашия Лов!

— Не знам дали ще мога да върна обратно ченгетата — рече Маккензи, — но ще дойда веднага. Няма да ви платя особено много, нали разбирате?

— Бр-р! — изръмжа Голегър и прекъсна връзката. Видеотелефонът изписука. Приемателят се включи и на екрана се появи лицето на жена.

— Мистър Голегър — каза тя, — във връзка с молбата за издирването на вашия дядо ви съобщаваме следното: проучването показва, че той не се е завърнал в сектора Мейн. Това е всичко — жената изчезна от екрана.

— Какво става? — попита Джонсън. — Дядо ви ли? Къде е той?

— Изядох го — ядоса се Голегър, — Защо не ме оставите на мира?

Джонсън си записа нещо.

— Вашият дядо. Само ще направя нужната проверка. Между другото, какво е онова нещо там? — той посочи съществото със сините очи.

— Изучавах интересен случай на дегенеративен остеомиелит, засегнал бароков главоног!

— О, разбирам. Благодаря. Фред, потърси нещо за дядото на обвиняемия. Какво зяпаш толкова?

— Този екран — отвърна Фред. — Нагласен е за прожекция.

Джонсън се приближи до аудио-визуалната система.

— По-добре го свий. Вероятно не е важен, но...

Той докосна един бутон. Екранът остана празен, но гласът на Голегър каза: *„В тази къща знаем как да се справяме с шпионите, мръсни предатели.“*

Джонсън изключи апарата. Погледна към Голегър като червендалестото му лице остана безизразно. После мълчаливо започна да пренавива лентата.

— Джо, донеси ми един тъп нож — извика Голегър. — Искам да си прережа гърлото и не искам да ми е съвсем лесно. Вече свикнах да правя нещата по възможно най-трудния начин.

Но Джо разсъждаваше върху философията и отказа да отговори.

Джонсън започна да прослушва записа. Извади някаква снимка и я сравни с изображението на екрана.

— Това е Хардинг, точно така — рече той. — Благодаря ви, че сте запазили записа, мистър Голегър.

— Няма за какво — отвърна Голегър. — Дори ще покажа на палача как да завърже примката около врата ми. — Ха-ха. Водиш си бележки, Фред? Добре.

Филмът се въртеше неумолимо. Но Голегър се опита да повярва, че в него няма нищо, което наистина да го уличава в престъпление.

Илюзиите му се изпариха, след като екранът побеля в момента, в който снощи бе покрил камерата с чаршафа. Джонсън му направи знак да мълчи. Екранът продължаваше да не показва нищо, но след известно време ясно се чуха два гласа:

— *Остават ви тридесет и седем минути, мистър Голегър.*

— *Просто си стойте на мястото. Ей сега ще свърши. Освен това искам да прибера вашите петдесет хиляди кредита.*

— *Но...*

— *Успокойте се. Всичко е наред. Съвсем скоро ще се освободите от грижите си.*

„Нима съм казал това? — помисли си Голегър вбесен. — Какъв глупак съм! Защо не съм изключил аудиото, когато съм покрил камерата?“

Гласът на дядото каза:

— *Опитвай се да ме убиеш сантиметър по сантиметър, а, млади негоднико!*

„Единственото, което искаше старият, бе друга бутилка — промълви сам на себе си Голегър. — Но я се опитай да го втълпиш на тези дюстабанлии! Все пак... — осени го идея. — Може би ще разбере какво се е случило в действителност с дядо и с Хардинг. Ако съм ги препратил в друг свят, възможно е да има някаква следа...”

— *Сега гледайте внимателно* — каза гласът на Голегър от снощи. — *Ще обяснявам, докато ви показвам. О-хо. Чакайте за момент. Това ще го патентовам по-късно, така че не искам никакви шпиони. Мога да ви вярвам, че вие двамата няма да проговорите, но аудиосистемата все още записва. Утре, ако прослушам записа, ще си кажа: „Голегър, говориш твърде много. Има само един начин за пазене на пълна тайна.“ Да се изключи!*

Някой извика. Крясъкът бе прекъснат по средата. Проекционният апарат престана да жужи. Настъпи гробно мълчание.

Вратата се отвори и Мърдок Маккензи влезе, потривайки ръце.

— Веднага дойдох — рече той направо. — Значи сте решили проблема ни, а, мистър Голегър? Тогава може би ще успеем да се споразумеем. В крайна сметка няма никакво доказателство, че вие сте убили Джонас и аз ще се съглася да оттегля обвинението си, ако наистина имате това, което иска фирмата „Адренал“.

— Подай ми белезниците, Фред — каза Джонсън.

— Не може да направите това! — възпротиви се Голегър.

— Грешна теорема — обади се Джо, — която, трябва да отбележа, сега се оборва по емпиричен път. Колко нелогични сте всички вие, грозни хора.

* * *

Общественото развитие винаги изостава от техническото. И докато по онова време техниката клонеше към опростяване, то общественият модел бе извънредно сложен. От една страна, той бе произлязъл от историческия си предшественик, а от друга, бе резултат от научния прогрес на епохата. Така бе и в правосъдието. Кокбърн и Блакууд, както и редица други бяха дефинирали някои общи и частни правила — например по отношение на патентите, — но тези правила лесно можеха да станат неизползваеми с помощта на просто техническо устройство. Интеграторите можеха да решават проблеми, надминаващи възможностите на човешкия мозък, така че на губернатора му се наложи да вгради различни модули за управление в тези полумеханични колоиди. Освен това електронният дупликатор можеше не само да използва без разрешение чужди патенти, но и да нарушава правата върху собствеността. Така че адвокатите подготвиха обемисти инструкции по такива въпроси като дали „изключителните права“ са истинска собственост, дали нещо, създадено посредством дупликатор, е „представител“ или просто копие на даден обект, и дали дубликацията на чинчили в производствени количества е нечестна конкуренция спрямо тези, които отглеждат чинчили и зависят от старомодните биологически принципи на размножаването. Всичко това можеше да се обобщи с факта, че светът, леко опиянен от техниката, отчаяно се опитваше да върви по права линия. В края на краищата смущението щеше да отmine.

Но все още не бе отминало.

Така че правната машинария бе с много по-сложна конструкция от тази на един интегратор. Прецедентите се бореха с абстрактните теории, както адвокатите се бореха един с друг. Всичко бе пределно ясно за техниците, но да се иска съвет от тях бе доста непрактично. Те бяха склонни да правят лукави забележки като: „Значи устройството ми дестабилизира правата върху собствеността? Добре... трябва ли да имаме тогава права върху собствеността?“

А това не бива да се прави!

Не и в свят, постигнал някаква сигурност в продължение на хиляди години благодарение на безкомпромисни прецеденти в обществените взаимоотношения. Издигнатата в древността дига на формалната култура започваше да пропуска на безброй места и, ако сте обърнали внимание, може да сте забелязали стотици хиляди обезумели малки фигури да се хвърлят от едно опасно място към друго опасно място, като храбро запушват пробивите с пръстите, ръцете или главите си. Някой ден ще бъде направено откритието, че зад тази дига няма бушуващ океан, но този ден още не бе дошъл.

От определена гледна точка всичко това правеше Голегър късметлия. Бюрократите бяха предпазливи и не искаха да вдигат шум. Едно обикновено дело за неправомерен арест можеше да доведе до фантастични усложнения и големи проблеми. Твърдоглавият Мърдок Маккензи се възползва от това положение, за да даде нареждания на личния си адвокат и да пъхне прът между колелата на правосъдието. Адвокатът поговори с Джонсън.

Нямаше труп. Аудио-визуалният запис не бе достатъчен. Освен това се поставиха въпроси от съществено значение, засягащи „habeas corpus“^[1] и заповедта за обиск. Джонсън се обади в Министерството на правосъдието, а после изля гнева си върху главите на Голегър и невъзмутимия Маккензи. Най-накрая Джонсън подбра екипа си (и лентата със записа), като заплаши, че ще се върне веднага, щом получи от прокурора необходимите заповеди и документи. Дотогава, каза той, къщата ще бъде под охрана отвън. И като стрелна със зъл поглед Маккензи, се измъкна от стаята.

— А сега да се върнем към нашата работа — рече Маккензи, като потриваше ръце. — Между нас казано — той се наведе заговорнически напред, — толкова се радвам да се отърва от този мой съдружник. Независимо дали сте го убили или не, надявам се да си остане изчезнал. Сега за разнообразие мога да водя сделките си както на мен ми харесва.

— Това е много хубаво — обади се Голегър, — но какво ще стане с мен? Ще бъда арестуван, веднага щом Джонсън уреди формалностите.

— Но не и осъден — отвърна Маккензи. — Един умен адвокат може да ви оправдае. Имаше подобен случай, в който обвиняемият бе оправдан въз основа на „non esse“ — защитата се задълба в

метафизиката и доказа, че убитият никога не е съществувал. Доста фалшиво, но все пак убиецът бе пуснат на свобода.

— Претърсих сам къщата, а и хората на Джонсън я претърсиха — каза Голегър. — Но няма никаква следа нито от Джонас Хардинг, нито от дядо ми. Да ви призная честно, мистър Маккензи, нямам ни най-малка представа какво се е случило с тях.

Маккензи махна небрежно с ръка.

— Трябва да бъдем методични. Споменахте, че сте решили някакъв проблем на фирмата „Адренал“. Това е, което ме интересува в момента.

Голегър мълчаливо посочи синеокото динамо. Маккензи се вгледа замислено в обекта.

— Е, добре? — рече той.

— Ето животното. Идеалната плячка.

Маккензи се приближи, почука по обвивката му и впери поглед в небесносините очи.

— Колко бързо може да бяга? — запита той лукаво.

— Не е необходимо да бяга — отвърна Голегър. — Виждате, че е неуязвимо.

— Ха. Хм. Може би ще трябва да ми обясните малко по-подробно...

Но обяснението, изглежда, не се хареса на Маккензи.

— Не — рече той. — Не разбирам. Няма нищо вълнуващо в лова на такова същество. Забравяте, че клиентите ни изискват възбуда, стимулиране на надбъбречната жлеза.

— Ще я получат. Страхът и гневът имат един и същи ефект... — Голегър се впусна в подробности.

Маккензи обаче поклати глава.

— Както страхът, така и яростта произвеждат допълнителна енергия, която трябва да се изразходва. А това не може да се направи срещу пасивна плячка. Само ще причини неврози. Опитваме се да спасим хората от неврози, а не да им ги създаваме.

Голегър, който започваше да се отчайва, изведнъж се сети за дребното кафяво животно и насочи обсъждането към него. Маккензи го прекъсна веднъж с искането си да види съществото. Но Голегър лесно се измъкна.

— Ха — каза Маккензи най-накрая. — Не е подходящо. Как може да се ходи на лов за нещо, което е невидимо?

— О, с ултравиолетови уреди. С анализатори на миризми. Това ще е тест за изобретателност...

— Нашите клиенти не са изобретателни. И не желаят да бъдат. Просто искат промяна, да забравят монотонната тежка (или лека, според случая) работа, искат почивка. Не искат да си блъскат главите в търсене на методи как да хванат нещо, което се движи по-бързо от самодива, нито да преследват същество, което изчезва от погледа, още преди да се е появило. Вие сте много умен мъж, мистър Голегър, но ми се струва, че застраховката на Джонас ще е единствената ми утеха.

— Почакайте...

Маккензи сви устни.

— Признавам, че тези зверчета може би, казвам — може би, имат някакви качества. Но какво е хубавото на плячка, която не може да бъде хваната? Все пак, ако разработите метод за залавянето на тези ваши извънземни животни, бихме могли да се споразумеем. В момента не възнамерявам да купувам нищо, без да съм го видял.

— Ще намеря начин — обеща набързо Голегър. — Но не мога да го направя в затвора.

— Аха. Малко съм ви сърдит, мистър Голегър. Накарахте ме да ви повярвам, че сте решили проблема ни. Кое не сте успели все още. Помислете си за възможността да отидете в затвора. Адреналинът може да стимулира мозъка ви, така че да разработите начин как да се хванат вашите същества. Но дори и в този случай не мога да давам прибързани обещания...

Мърдок Маккензи се усмихна злорадо и излезе, като затвори леко вратата след себе си. Голегър започна да гризе ноктите си.

— Хората могат да опознаят същността на нещата — рече Джо с твърдо убеждение.

В този момент обаче нещата се усложниха още повече от появата върху телевизионния екран на посивял мъж, който съобщи, че един от чековете на Голегър току-що е бил върнат от банката. Триста и петдесет кредита, каза мъжът, как ще бъдат изплатени?

Голегър погледна озадачено идентификационната карта на екрана.

— Вие сте от „Обединени култури“? Какво е това?

— Биологически и медицински доставки и лаборатории, мистър Голегър — отговори меко сивокосият мъж.

— Какво съм купувал от вас?

— Имаме квитанция за триста килограма витаплазма първо качество. Доставихме ви я до един час.

— И кога...

Мъжът със сивите коси обясни случая по-подробно. Накрая Голегър даде няколко лъжливи обещания и се извърна от избледнелия екран. Огледа изпитателно лабораторията си.

— Триста килограма изкуствена протоплазма — измърмори той. — Поръчана от Голегър Плюс. Да няма халюцинации, че е милионер?

— Всичко бе доставено — обади се Джо. — И ти подписа квитанцията през нощта, когато изчезнаха дядо и Джонас Хардинг.

— Но какво съм могъл да направя с това вещество? Използва се за пластични операции и човешки протези, за изкуствени крайници и органи. Тази витаплазма е култивирана клетъчна тъкан. Да не съм я използвал за *създаването* на някакви животни? Това е биологически невъзможно. Поне така мисля. Как бих могъл да извая от витаплазма дребно кафяво животно, което е невидимо? Ами от какво съм направил мозъка и нервната система? Джо, триста килограма витаплазма просто са изчезнали. Къде са се изпарили?

Но Джо мълчеше.

---

[1] Дословно: Да имаш тялото си. Закон, който гарантира личната свобода. (Бел.прев.) ↑

* * *

След няколко часа Голегър бе изпаднал в работна треска.

— Номерът е — обясняваше той на Джо — да науча всичко, каквото мога, за тези същества. Тогава може би ще разбера откъде са дошли и как съм ги хванал. После вероятно ще мога да открия къде са се дянали дядо и Хардинг. След това...

— Защо не седнеш и не помислиш върху въпроса?

— Именно по това се различаваме. Ти нямаш инстинкт за самосъхранение. Ти можеш да си седиш и да мислиш, докато в пръстите на краката ти започва да се развива верижна реакция, но не и аз. Твърде млад съм, за да умирам. Не преставам да си мисля за затвора в Рединг. Имам нужда да си пийна. Само ако можех да се напия, демоничният ми подсъзнателен двойник щеше да реши целия проблем вместо мен. Наоколо ли е дребното кафяво животно?

— Не — отвърна Джо.

— Тогава може би ще успея да си открадна една чашка. — Но след напълно безуспешния опит, Голегър избухна: — Никой не може да се движи *толкова* бързо.

— Ускорен метаболизъм. Трябва да е подушило алкохола. Или може да разполага с допълнителни сетива. Дори аз едва успявам да го варорирам.

— Ако наля керосин в уискито, може би дребното чудовище-алкохолик няма да го хареса. Обаче и аз няма да го харесвам. Е, добре. Да се върнем към работата — каза Голегър, като продължи да изпробва реактив след реактив върху динамото със сините очи, но без никакъв резултат.

— Хората могат да опознаят същността на нещата — рече Джо язвително.

— Млъкни. Чудя се дали не мога да му пусна един електрошок на това създание. Така ще го парализирам. Но то вече е тъй или иначе като приковано към пода. Как ли яде?

— Въз основа на логиката, бих казал, чрез осмоза.

— Твърде вероятно. Чрез осмоза, но какво?

— Има дузина начини, по които можеш да решиш проблема си — раздразнено прещрака Джо. — Инструментализъм. Детерминизъм. Витализъм. Разсъждения върху причинно-следствените връзки. За мен е съвсем очевидно, че си решил проблема, който ти постави фирмата „Адренал“.

— Решил съм го?

— Естествено.

— Как?

— Много просто. Хората могат да опознаят същността на нещата.

— Ще престанеш ли да повтаряш тези остарели истини и ще се опиташ ли да ми бъдеш полезен? Във всеки случай грешиш. Хората могат да опознаят същността на нещата, но като съчетаят опита с разсъждението!

— Колко смешно — рече Джо. — Философска некомпетентност. Ако не можеш да докажеш тезата си с помощта на логиката, губиш. Никой, който зависи само от опитите, не заслужава внимание.

— Защо ли седя тук и споря по философски въпроси с някакъв си робот? — зададе Голегър въпрос, който не бе отправен към никого. — Искаш ли да ти покажа на практика, че генерирането на идеи зависи от факта, че радиоатомният ти мозък не е разпръснат върху пода?

— Убий ме тогава — отвърна Джо. — Загубата ще е за теб и за света. Земята ще стане по-бедна, когато умра. Но насилието не означава нищо за мен. Аз нямам инстинкт за самосъхранение.

— Чуй ме сега — каза Голегър, като опита нов подход, — ако знаеш отговора, защо не ми го кажеш? Демонстрирай ми чудесната си логика. Убеди ме, без да е необходимо да правя опити. Използвай единствено разсъждения.

— Защо трябва да те убеждавам? Аз съм убеден. И съм толкова красив и съвършен, че мога само да се възхищавам от себе си.

— Нарцис — изръмжа Голегър. — Ти си комбинация от Нарцис и супермена на Ницше.

— Хората могат да опознаят същността на нещата — заключи Джо.

* * *

По-нататъшният развой на събитията донесе призовка за свидетел, адресирана до прозрачния робот. Машинарията на правосъдието започваше да се движи — изключително сложно устройство, което работеше въз основа на логика, не по-малко изкривена от тази на Джо. Поради някакво странно тълкуване на правосъдието изглеждаше, че самият Голегър временно бе оставен незасегнат. Но принципът на закона бе, че сумата на частите е равна на цялото. Джо бе класифициран като една от частите, докато Голегър бе цялото. По този начин Джо се озова в съда, за да слуша полемиките с безучастно презрение.

Голегър, ограден от Мърдок Маккензи и екип от адвокати, също бе дошъл. Това бе просто разпит, така че Голегър не му обръщаше особено внимание. Концентрираше мислите си как да измами непокорния робот, който знаеше всички отговори, но не искаше да ги каже. Бе започнал да изучава философите с надеждата да победи Джо на собствения му терен, но засега не бе постигнал друго, освен че го заболя главата и започна да изпитва почти непоносима жажда. Дори извън лабораторията той си оставаше Тантал. Невидимото дребно кафяво животно го преследваше навсякъде и крадеше пиенето му.

Един от адвокатите на Маккензи скочи.

— Възраждам — рече той. Последва кратък спор относно това дали Джо трябва да бъде класифициран като свидетел или като веществено доказателство Номер 1. Ако се приемеше последното, то призовката бе изпратена погрешно.

Съдията се замисли.

— Според мен — обяви той накрая, — въпросът се свежда до следното: детерминизъм срещу волунтаризъм. Ако този... ъ... робот има свободна воля...

— Ха! — възкликна Голегър, но един адвокат го смъмри и той с нежелание се принуди да замълчи.

— ... тогава той е свидетел. Но от друга страна, съществува възможността, привидно своеволните действия на робота да са

механичен израз на наследствеността и опита от миналото. Под наследственост да се има предвид... ъ... основни механични закони.

— Дали роботът е или не е разумно същество, господин съдия, няма нищо общо със случая — намеси се прокурорът.

— Не съм съгласен. Законът се основава на...

— Господин съдия — обади се Джо, — мога ли да обясня?

— Способността ти да го направиш, почти автоматично ти дава позволение — каза съдията, като изгледа поразен робота. — Говори.

Джо изглежда бе открил връзката между закона, логиката и философията.

— Успях да разбера всичко — започна щастливо той. — Мислещият робот е разумно същество. Аз съм мислещ робот, следователно съм разумно същество.

— Какъв глупак — изпъшка Голегър, като с тъга си спомни за здравата логика на електрониката и химията. — Старият силогизъм на Сократ. Дори аз бих могъл да посоча грешката в него!

— Тихо — прошепна Маккензи. — Това, което е необходимо на адвокатите, е да заплетат по такъв начин случая, че никой да не може да го разреши. Вашият робот може би не е толкова глупав, колкото си мислите.

Започна спор дали мислещите роботи в действителност са разумни същества. Голегър изпадна в мрачно настроение. Наистина не можеше да разбере необходимостта от това. Не му стана ясно, дори когато от лабиринта на противоречията изплува временното решение, че Джо е разумно същество. Това изглежда се понарави особено на прокурора.

— Господин съдия — обяви той, — научихме, че преди две нощи мистър Голъуей Голегър е изключил робота, който е пред нас сега. Така ли е, мистър Голегър?

Ръката на Маккензи задържа Голегър на мястото му. Един от адвокатите на защитата стана, за да отговори на въпроса.

— Не признаваме нищо — рече той. — Ако искате обаче да поставите теоретичен въпрос, ще ви дадем отговор.

Запитването бе зададено теоретично.

— Тогава теоретичният отговор е „да“, господин прокурор. Робот от този тип може да бъде включван и изключван произволно.

— Може ли роботът да се изключи сам?

— Да.

— Но това не се е случило? Мистър Голегър е изключил робота по времето, когато мистър Джонас Хардинг е бил с него в лабораторията му преди две нощи?

— Теоретично това е вярно. Имало е временно изключване.

— Тогава — заяви прокурорът — искаме да зададем въпрос на робота, който бе класифициран като разумно същество.

— Решението бе временно — протестира адвокатът на защитата.

— Приема се. Господин съдия...

— Добре — каза съдията, който все още гледаше към Джо, — можете да зададете въпросите си.

— А... ъ... — поколеба се прокурорът, като се обърна с лице към робота.

— Наричайте ме Джо — рече Джо.

— Благодаря. А... вярно ли е? Изключи ли ви мистър Голегър на упоменатите място и време?

— Да.

— Тогава — каза прокурорът тържествуващо — искам да повдигна обвинение срещу мистър Голегър в нападение и телесна повреда. Тъй като роботът бе временно класифициран като разумно същество, всяко действие, което води до загубата му на съзнание или на способността му да се движи, е „contra bonos mores“^[1] и може да се счита за нанасяне на тежка телесна повреда. Адвокатите на Маккензи бяха объркани.

— Какво означава това? — запита Голегър.

— Могат да ви задържат — прошепна един адвокат — и да призоват робота за свидетел.

Той се изправи.

— Господин съдия, твърденията ни бяха отговори на чисто теоретични въпроси.

— Но с изказването си роботът отговори на нетеоретичен въпрос — отвърна прокурорът.

— Роботът не бе под клетва.

— Лесно ще го поправим — рече прокурорът, докато Голегър видя как последните му надежди бързо се изпаряват. Напрегна мисълта си, докато се извършваше процедурата.

— Заклевате ли се тържествено да казвате истината, цялата истина и само истината, така че да ви съди Бог?

Голегър се изправи на крака.

— Господин съдия, протестирам.

— Така ли? За какво?

— За валидността на тази клетва.

— А-ха! — рече Маккензи.

Съдията се замисли.

— Бихте ли разяснили защо, мистър Голегър? Защо да не може да се подложи робот на тази клетва?

— Тази клетва е приложима само за хора.

— И?

— Тя предполага съществуването на душата. Най-малкото тя изисква наличието на теизъм, на лична религия. Може ли робот да полага клетва?

Съдията погледна към Джо.

— Този въпрос има смисъл, наистина. А... Джо, вярваш ли в някакво лично божество?

— Вярвам.

— Тогава можем да продължим — зарадва се прокурорът.

— Почакайте за момент — каза Мърдок Маккензи, като стана. — Може ли да задам един въпрос, господин съдия?

— Задайте го.

Маккензи впери поглед в робота.

— Е, добре. Ще ми кажете ли, ако обичате, на какво прилича това ваше лично божество?

— Разбира се — отвърна Джо. — Прилича на мен.

След известно време спорът се превърна в теологически. Голегър остави адвокатите да спорят по явно жизненоважния въпрос колко ангели могат да танцуват върху главичката на карфица и се върна у дома временно без наказание, съпроводен от Джо. Преди да бъдат изяснени проблемите относно основните религиозни схващания на робота, нищо не можеше да се направи. Докато пътуваха във въздухолета, Маккензи настояваше да обясни на Джо предимствата на Калвинизма. На вратата Маккензи отправи лека заплаха.

— Не възнамерявам да ви давам толкова голяма свобода, както ме разбирате. Но ще работите много по-усърдно под надвисналата над

главата ви угроза да влезете в затвора. Не знам колко дълго ще мога да ви оставя свободен. Ако намерите бързо отговор...

— Какъв отговор?

— Аз лесно се задоволявам. Тялото на Джонас засега...

— Уф! — рече Голегър, влезе в лабораторията си и седна натъжен. Наля си една чаша, преди да си спомни за дребното кафяво животно. След това се отпусна назад, като прехвърляше погледа си ту върху динамото със сините очи, ту върху Джо.

— Има една стара китайска поговорка — рече той най-накрая, — която гласи, че който пръв престане да спори и започне да размахва юмруци, признава интелектуалното си поражение.

— Естествено — отвърна Джо. — Достатъчно е разсъждениято. Ако имаш нужда от практически опити, за да докажеш теорията си, значи си слаб философ и логик.

Голегър подхвана играта на думи.

— Първа стъпка — животно. Размахване на юмруци. Втора стъпка — човек. Чиста логика. Но какво има на третата стъпка?

— Каква трета стъпка?

— Хората могат да опознаят същността на нещата. Но ти не си човек. Личното ти божество не е антропоморфно. Стъпките са три: животно, човек и това, което сме приели условно да наричаме супермен, но не е задължително да бъде човек. Винаги сме придавали божествени черти на теоретичните суперсъщества. Да предположим, просто за да му дадем някакво име, че наречем това същество от третата степен Джо.

— Защо не? — рече Джо.

— Тогава двата основни принципа на логиката стават неприложими. Хората могат да опознаят същността на нещата, както само чрез разсъждения, така и чрез опити и разсъждения. Но такива идеи от втората степен са елементарни за Джо, както за Аристотел са елементарни идеите на Платон. — Голегър кръстоса пръсти зад гърба си. — Въпросът тогава е каква е операцията от трета степен, достойна за Джо?

— Богоподобна? — предположи Джо.

— Известно е, че имаш специални сетива. Можеш да варорираш разни неща, каквото и да означава това. Необходими ли са ти обикновени логически методи? Да приемем...

— Така е — каза Джо. — Мога да варорирам, това е едно. Мога също и да скренирам. Хм-м.

Голегър внезапно скочи от дивана.

— Какъв глупак съм. „ИЗПИЙ МЕ“. Това е отговорът. Джо, млъкни! Върви в тъгъла и варорирай!

— Сега скренирам — протестира Джо.

— Тогава скренирай. Най-накрая имам идея. Когато се събудих вчера, си мислех за бутилка с етикет „ИЗПИЙ МЕ“. Когато Алиса отпила от такава бутилка, ръстът ѝ се променил, нали така? Къде е този справочник? Само ако разбирах малко повече от техника. Вазоконстриктор... хемостатичен... ето го — демонстрира метаболичния механизъм за регулация на вегетативната нервна система. Метаболизъм. Сега се питам...

Голегър се втурна към работната си маса и огледа бутилките.

— Витализъм. Животът е основната действителност, като всичко останало е форма или проява. Така. Имах да решавам някакъв проблем за фирмата „Адренал“. Джонас Хардинг и дядо бяха тук. Хардинг ми даде един час, за да свърша работата. Проблемът е... опасно и безобидно животно. Парадокс. Не е това. Клиентите на Хардинг искат едновременно опасност и сигурност. В момента не разполагах с никакви опитни животни... Джо!

— Да?

— Гледай — рече Голегър. Наля пиене в една чаша и видя как течността изчезна, преди да я е опитал. — Добре. Какво стана?

— Дребното кафяво животно я изпи.

— Това дребно кафяво животно не е ли случайно... дядо?

— Точно така — отговори Джо.

Голегър си представи как по прозрачната обвивка на робота се появяват мехури от серните му клетви.

— Защо не ми каза? Ти...

— Аз отговорих на въпроса ти — каза хитро Джо. — Дядо е кафяв, нали? И е животно.

— Но... дребен! Мислех си, че е същество, не по-голямо от заек.

— Единственият стандарт за сравнение е средният представител на вида. Това е мерилото. В сравнение със средната височина на хората дядо е дребен. Дребно кафяво животно.

— Значи е дядо, така ли? — повтори Голегър, като се върна към работната си маса. — И той просто е ускорен. Ускорен метаболизъм. Адреналин. Хм-м. Сега може би знам какво да търся...

И той се зае да го търси. Но вече бе дошло утрото, когато Голегър изля съдържанието на малка епруветка в една чаша, доля уиски в нея и видя как течността изчезна.

В стаята започнаха да се появяват светли петна. Нещо се мятеше лудо от единия ъгъл в другия. Постепенно то стана видимо, придоби кафяв цвят и накрая се превърна в дядото. Той застана пред Голегър, треперейки като епилептик, докато не се стопиха и последните следи от сместа на ускорението.

— Здравей, дядо — каза кротко Голегър. Върху изпитото лице бе изразена ужасна ярост. За пръв път през целия си живот старецът бе пиян. Голегър го изгледа с безкрайно учудване.

— Отивам си в Мейн — извика дядото и падна назад.

---

[1] В противоречие с добрите обноси. (Бел.прев.) ↑

* * *

— Никога не съм виждал толкова бавни безделници през целия си живот — каза дядото, като унищожаваше една пържола. — Ама че съм гладен. Друг път ще си помисля добре, преди да ти позволя да ми биеш инжекции. Колко месеца бях в това състояние?

— Два дена — отговори Голегър, бъркайки внимателно някаква смес. — Това бе ускорител на метаболизма, дядо. Просто си живял по-бързо, това е всичко.

— Всичко! О, не можех да хапна нищо. Храната бе твърда като скала. Единственото, което можеше да мине през гърлото ми, бе нещо за пиене.

— Така ли?

— С много дъвкане. Дори с изкуствените ми зъби. Освен това уискито бе горещо. Колкото до пържоли като тази, и дума не можеше да става.

— Живял си по-бързо. — Голегър погледна към робота, който стоеше тихо и скренираше в един ъгъл. — Нека да видим. Антитезата на ускорител е забавител... Дядо, къде е Джонас Хардинг?

— В онова там — отвърна дядото, като посочи синеокото динамо и с това потвърди подозрението на Голегър.

— Витаплазма. Ето значи какво е това. Ето защо са ми доставили толкова много витаплазма преди две нощи. Хм-м. — Голегър заоглежда гладката непробиваема повърхност на мнимото динамо. След известно време опита с игла за подкожни инжекции. Но не можеше да проникне през твърдата черупка.

Вместо това, като използва нов разтвор, който бе получил от смесването на различни бутилки от работната си маса, той пусна капка от течността върху неподдаващата се материя. След малко тя омекна около мястото на капката и Голегър веднага направи инжекция. Зарадва се, като видя промяната на цвета да се разпростира във всички посоки, докато цялата маса не стана бледа и пластична.

— Витаплазма — извика той. — Обикновени клетки с изкуствена протоплазма и нищо друго. Не е чудно, че изглеждаше твърда. Бях я обработил за забавяне. Един вид молекулярна стаза.

Всичко с такъв бавен метаболизъм би изглеждало твърдо като желязо. — Голегър откъсна няколко големи парчета от материята и ги пусна в една вана. Нещо започна да се оформя около очите — череп, широки рамене, туловище...

Освободен от маскиращата го витаплазма, Джонас Хардинг стоеше на колене върху пода, безмълвен като статуя.

Сърцето му не биеше. Не дишаше. Забавителят го държеше в състояние на пасивност. Все пак не чак толкова непробиваемо. Голегър се спря, преди да му бие инжекцията и погледна Джо, после дядото.

— А това защо съм го направил? — попита той.

После сам си отговори на въпроса.

— Ограничението на времето. Хардинг ми даде един час да реша проблема му. Времето е относително — особено когато метаболизмът на човека е забавен. Дал съм на Хардинг от забавителя, така че той би трябвало да не знае колко време е изминало. Нека да видим. — Голегър капна от разтвора върху непроницаемата кожа на Хардинг и изчака петното да омекне и да промени цвета си. — А-ха. Така, както е замразен Хардинг, бих могъл да работя със седмици върху проблема му, а когато той се събуди, ще си мисли, че е изминало съвсем малко време. Но защо съм го покрил с витаплазма?

Дядото гаврътна една бира.

— Когато си пиан, си способен на всичко — отбеляза той, като се пресегна за още една пържола.

— Вярно. Но Голегър Плюс е логичен. Логиката му може да е странна, фантастична, но все пак е логика. Нека да си помисля. Дал съм от забавителя на Хардинг и после... той е стоял там. Скован и втвърден. Не бих могъл да го подритвам из лабораторията, нали? А ако някой влезеше, щеше да си помисли, че в ръцете ми има труп!

— Искаш да кажеш, че той не е мъртъв? — запита дядото.

— Разбира се, че не е. Само е забавен. Сетих се! Маскирал съм тялото на Хардинг. Поръчал съм витаплазма, наложил съм я върху тялото му и после съм въвел от забавителя в самата витаплазма. Той въздейства върху всяко живо клетъчно вещество — забавя го. А забавено до такава степен, то е непробиваемо и непоклатимо!

— Ти си луд! — каза дядото.

— Късоглед съм — призна си Голегър. — Най-малкото Голегър Плюс е късоглед. Решил е да остави видими очите на Хардинг, така че

да ми напомни за човека, скрит в тази купчина витаплазма, когато се събудя след гуляя! Все пак за какво съм конструирал това записващо устройство? Логиката на Голегър Плюс използва много по-фантастични идеи от тази на Джо.

— Не ме закачай — обади се Джо. — Скранирам все още.

Голегър пхна иглата в мекото място от ръката на Хардинг. Вкара в него ускорител и след минута-две Джонас Хардинг се размърда, премига със сините си очи и стана от пода.

— Ох! — рече той, като потри ръката си. — Ударихте ли ме с нещо?

— Без да искам — отвърна Голегър, наблюдавайки внимателно мъжа. — Ъ... този ваш проблем...

Хардинг намери стол, седна и се прозя.

— Решихте ли го?

— Дадохте ми един час.

— О, да. Разбира се — Хардинг погледна часовника си. — Спрял е. Е, какво има?

— Колко време мислите, че е изминало, откакто влязохте в тази лаборатория?

— Половин час? — каза Хардинг наслуки.

— Два месеца — рече дядото.

— И двамата сте прави — отвърна Голегър. — Аз имам друг отговор, с който също ще съм прав.

Хардинг очевидно си помисли, че Голегър все още е пиян. Така че той се върна към темата на разговора.

— Какво направихте по въпроса за специалното животно, от което имаме нужда? Имате още половин час...

— Не ми е необходим — каза Голегър, а в главата му започна да се развиделява. — Имам отговор на въпроса ви. Но не е точно такъв, какъвто сте си го представяли. — Той се отпусна върху дивана и погледна към машината за напитки. Сега, когато отново можеше да пие, предпочете да го поотложи за малко.

— Не съм пил такова вино, което да е по-хубаво от жаждата — отбеляза той.

— Глупости — обади се дядото.

— Клиентите на фирмата „Адренал“ искат да ходят на лов за животни. Искат силни усещания и затова са им необходими опасни

животни. Трябва обаче и нищо да не ги застрашава, така че не могат да се използват опасни животни. Изглежда парадоксално, но не е. Отговорът не се крие в животното, а в ловеца.

— Може ли още веднъж? — запремигва Хардинг.

— Тигри. Кръвожадни тигри. Лъвов. Ягуари. Носорози. Най-коварните, най-хищните животни, които си изберете. Това е само част от отговора.

— Слушайте — рече Хардинг, — може би не сте ме разбрали правилно. Не тигрите са наши клиенти. Не доставяме клиенти на животните, а тъкмо обратното.

— Трябва да направя още няколко опита — отвърна му Голегър, — но основният принцип е налице. Ускорител. Латентен метаболичен ускорител с висока концентрация на адреналин като катализатор. Като това...

Той описа с думи доста жива картина.

Въоръжен с пушка, клиентът се разхожда из изкуствената джунгла, търсейки пляката си. Вече е платил таксата си на фирмата „Адренал“ и му е направена венозна инжекция с латентния ускорител. Веществото се разпръсква из кръвоносната му система, ала все още не предизвиква нищо, очаквайки катализатора.

От храсталака изскача тигър. Стрелва се към клиента като катапултиран убиец, оголил зъбите си. Миг преди ноктите му да се впият в гърба на човека, надбъбречните жлези изхвърлят в кръвоносната система адреналин с висока концентрация.

Това е катализаторът. Латентният ускорител се активира.

Клиентът реагира светкавично.

Той избягва нападението на тигъра, който сякаш е замръзнал във въздуха, и започва да прави каквото смята за най-уместно в случая, преди въздействието на ускорителя да отмине. Когато това стане, клиентът ще е отново нормален човек, а дотогава ще може и да се е върнал обратно в станцията на „Адренал“ за нова инжекция, ако междувременно не е решил за по-лесно да си отиде с кожата на тигъра в раницата.

Ето колко просто бе всичко.

* * *

— Десет хиляди кредита — каза Голегър, като щастливо ги броеше. — Останалото веднага щом приключа с работата върху определянето на концентрацията на катализатора. Кое е дреболия. Всеки четвъртокласен химик може да го направи. Това, което ме вълнува, е предстоящият разговор между Хардинг и Мърдок Маккензи. Когато започнат да спорят за изминалото време, ще стане весело.

— Искам да пия — каза дядото. — Къде има бутилка?

— Вече дори и в съда мога да докажа, че ми е било необходимо по-малко от час, за да реша проблема. Този час е според часовника на Хардинг, но времето е относително. Ентропията, метаболизмът, каква съдебна битка само би станало от това. Но няма да я има. Аз знам формулата на ускорителя, а Хардинг не я знае. Ще плати останалите четиридесет хиляди кредита, а Маккензи ще си трае. В крайна сметка осигурявам на фирмата „Адренал“ фактора за успеха, от който имаха нужда.

— Хубаво, но аз все пак ще се върна в Мейн — оплака се дядото. — Освен ако не ми намериш някоя бутилка.

— Върви и си купи — рече Голегър и подаде няколко кредита на стареца. — Купи няколко. Често се питам какво купуват винарите...

— Ъ?

— ... на половин цена от това, което продават. Не, не съм пиан. Но скоро ще бъда. — Голегър налага жадно мундщука на машината за напитки и започна да изпълнява алкохолно арпежио^[1] върху клавиатурата. Дядото излезе напън, като за сбогуване изсумтя нещо по адрес на подобни модерни залъгалки.

В лабораторията настъпи тишина. Абсурдко и Мехурко, двете динамомашини, стояха неподвижни. Никоя от тях нямаше сини очи. Голегър продължи да експериментира с коктейлите и почувства топъл, приятен огън да се процежда в душата му.

Джо се измъкна от ъгъла си и застана пред огледалото, като се възхищавате на зъбните си колела.

— Свърши ли да скринираш? — запита го язвително Голегър.

— Да.

— Разумно същество, несъмнено. Ти и твоята философия. Добре, мой скъпи роботе, в края на краищата се оказа, че нямах нужда от помощта ти. Разкарай се.

— Колко си неблагодарен — рече Джо, — след като ти позволих да се възползваш от суперлогиката ми.

— Твоята... какво? Някое зъбно колело ти е прескочило. Каква суперлогика?

— Третата степен, естествено. За която говорихме преди известно време. Ето защо скренирах. Надявам се не мислиш, че си решил всичките си проблеми със слабичкия си мозък в този твой непрозрачен череп.

Голегър се изправи.

— За какво говориш? Логика от третата степен? Ти не си...

— Не съм убеден, че мога да ти го опиша. По-объркано е дори от ноумена на Кант, който не може да бъде възприет, освен по пътя на мисълта. Трябва да си способен да скренираш, за да го разбереш, но... Добре, това е третата степен. Тя... как да го кажа... демонстрира същността на нещата, като ги кара да стават от само себе си.

— Чрез опити?

— Не. Като скренирам, аз прехвърлям всички неща от материалния свят в царството на чистата мисъл, където намирам логическите идеи и решения.

— Но... почакай. Толкова неща се *случиха*! Аз открих къде са скрити дядо и Хардинг, аз изобретих ускорителя...

— Мислиш, че ти си го направил? — прекъсна го Джо. — Аз просто скренирах. Кое то си е чисто супермисловен процес. След като го направих, нещата не можеха да не се случат. Но се надявам, че не смяташ, че те са се случили от само себе си!

— Какво е това скрениране? — попита Голегър.

— Никога няма да разбереш.

— Но... ти твърдеше, че си Първопричината... Не, това е волунтаризъм... Логика от третата степен? Не... — Голегър седна обратно на дивана, като се втрени в работа. — За какво се мислиш? Deus ex machina^[2]?

Джо погледна срамежливо надолу към плетеницата от зъбни колела в тялото си.

— Че какво друго? — отвърна той самодоволно.

---

[1] Свирене като на арфа, при което акордите са с последователно извличани тонове. (Бел.ред.) ↑

[2] Бог от машина (лат.) — неочаквано разрешение, помощ, изкуствена намеса на външно лице. (Бел.прев.) ↑

Издание: Библиотека „Фантастични повести и романи“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.